

Prisank in Kofce

To gorsko ime je že dolgo (vsaj 70 let) predmet polemik. Ob njem je nastala vrsta različnih razlag in bolj ali manj nespretnih poskusov, kako ga prav pisati. Vendar poznamo tudi nekaj znanstveno utemeljenih etimologij.

Tako je F. Ramovš ime **Prisank** (v tej obliki!) razlagal iz Prislnik, pri čemer naj bi bil -l- zlogotovoren in naj bi prešel naravnost v -o-, torej Prislnik > Prisonik, ta oblika pa zaradi redukcije glasu -i- v zadnjem zlogu ter akanja v *Prisank*.

Pravilno je to ime razložil Ivan Tominec. Iz prvotne oblike *Prisolnik* (= »gora pri soncu«) se je razvila oblika *Prisaunk* (zaradi akanja, ki je tako značilno za zgornji konec Savske doline, in po izpadu samoglasnika -i-). Mlajši rod (po drugi svetovni vojni) je začel opuščati drugi del dvoglasnika -au-, zato zdaj Kranjskogorci govorijo *Prisank*; ni pa res, da bi to povzročili nemški turisti, ki so zahajali v Julijske Alpe. Saj so tudi še po drugi svetovni vojni starejši domačini govorili *Prisaunk* in tudi danes so še živi nekateri osemdeset- ali devetdesetletniki, ki govorijo tako (nekaj jih poznam osebno). Zdaj že devetdesetletni domačin mi je pred več kot 15 leti takole dejal: »Veste, ta stár ŕldí so pa rékle Prísaunk« in zategnil še enkrat: »Prísawɔnk«. Sam sem slišal starega gorskega vodnika Kopiščarja, rojenega Trentarja, 22. VII. 1948 na vrhu Mojstrovke, kako je skupini mlajših planincev razlagal, da bo delal novo pot na »Prisaunk«, in to ime je tedaj prav v tej obliki večkrat ponovil.

Tudi H. Tuma v svojem »Imenoslovju Julijskih Alp« omenja to ime in pravi, da domačini nekako zamolklo izgovarjajo *Prisaonk*. Tu se je H. Tuma zmotil (jezikoslovec bi takoj vedel, da tisti »zamolkli -o-« izhaja iz -l-) — mislil je, da -o- izhaja iz -j- in je uveljavil ime v obliki *Prisojnik*, ki pa je zgrešena!

Dvoglasnik -au- se v zgornjegorenjskem narečju lahko skrči v -a- (drugi del je lahko zelo šibek in izpade). Tako npr. nemško besedo *Almosen* (gr. ἄλμοσιν) najdemo na Zgornjem Gorenjskem v treh oblikah »áimožna« (Bled), »ámožna« (Jesenice) in »áumožna« (Dolina). Hišno ime »pri Travnikarju« (Nemški Rovt v Bohinju) domačini izgovarjajo »p̄r trãnkãrjo«, a tudi »p̄r trãunkãrjo«. In še zanimiva izgovorjava besede »čigav«: »džgá je tále otròk?« (Vrba), toda: »ñèj bo, džgãvɔr wóče.«

Vendar poznamo tudi gorsko ime *Prisojnik*. To je vrh nad Trbižem, kjer stoji TV-pretvornik. Slovensko se ta gora imenuje *Prisojnik* (z naglasom na prvem zlogu), Nemci (teh je na Trbižu precej) so ime popačili v *Prisenig*, Italijani pa so iz nemške oblike naredili *Monte Prisenicco*. Zaselek *Breznik* (slovensko ime) pod to goro ima tudi nemško ime *Prisenig*, kar je očitno (pomotoma in po analogiji) povzeto po omenjenem gorskem imenu.

Kakor torej poznamo *Prisolnik/Prisank* in *Prisojnik*, tako poznamo tudi *Osojnik* (*Osojnica*) in *Osolnik* (= »kraj ali gora, ki je obrnjena proč od sonca«, npr. *Osolnik* nad Škofjo Loko).

Če bi se ravnali togo po pravilih etimologije (oz. knjižnega jezika), bi pravzaprav morali pisati *Prisolnik*. Ker pa te oblike nihče ne pozna in ker domačini danes dosledno govorijo *Prisank*, se pri tem imenu ravnamo prav tako kakor pri imenu *Kofce* nad Trzičem. Tudi ime te planine marsikomu ni jasno. Tu je treba prav tako upoštevati razvoj v narečju: iz prvotne oblike *Klopce* (klop v naravi, zlasti v gorah, pomeni »terasa, polica«) se je v zgornjegorenjskem narečju razvila najprej oblika *kwopce* (zaradi švapanja), iz tega pa je po redukciji glasu -w- in po prehodu -p- v -f- (kakor npr. »na xřfçx« = Na hribcih na Bledu ali na »xřftð« = na hrbtu) nastalo *Kofce* (na Gorenjskem ljudje

sedajo na »kôp«, jedo »kobáse« in se pokrivajo »s kobúkam« (!). Ker pa so ljudje vedno poznali le Kofce, Klopce bi bilo tuje, tako tudi pišemo.

V zadnjih letih so sicer nekateri skušali ime *Kofce* pisati »Kovce«, češ da so pisavo »Kofce« povzročili Nemci, ki naj bi bili pravilno izgovorjavo Koučce popačili v Kofce. Pri tem so se isti avtorji sklicevali na ledinsko ime *Na Kovceh* (na Uskovnici v Bohinju), kakor je to ime zapisano v nekaterih planinsko-turističnih zemljevidih Bohinja. Toda med imenoma Kofce in »Kovce« je velika razlika. V imenu Kofce je -o- ozek, v imenu »Kovce« (Na Kovceh) pa širok, kajti to bohinjsko ime je nastalo iz »Na Kalcih«, kakor je v starejših zemljevidih tudi večkrat knjižno pravilno zapisano. Sem spadajo tudi manj znana bohinjška (na zemljevidih ne vedno zapisana) imena: kowúža < Kaluža, kowúžnjek < Kalužnik (Gorjuše), planina Kal na Komni je narečno Kòu itd.

Pa še nauk iz tega: iz takih čisto zgrešenih poskusov »popravljanja« imen, katerih etimološkega razvoja in s tem osnovnega pomena ljudje (niti domačini) danes zelo pogosto sploh ne razumejo več (devetdeset odstotkov ljudskih »etimologij«, kakor vemo, je popolnoma zgrešenih), vidimo, da so se v zadnjih dveh stoletjih historično in pomensko pravilne oblike imena menjavale z nepravilnimi, prikrojenimi »razumevanju« zapisovalca (neredko so to geodeti). Zato bi bilo vendarle prav zapisovati ime etimološko pravilno (če namreč etimologijo poznamo) ali vsaj današnji narečni obliki pripisati po izviru pravilno obliko. Kajti napak je čedalje več, a tudi pametnjakov, ki vse »prav razumejo«, je čedalje več.

Dušan Čop
Ljubljana